

EDYCJA ŹRÓDŁOWA

MAGDALENA MAROSZ, Archiwum Narodowe w Krakowie
magdamaroszl@gmail.com

WIZYTA KOŚCIOŁA I KLASZTORU BERDYCZOWSKIEGO KSIĘŻY KARMELITÓW BOSYCH Z ROZKAZU BISKUPA LUCKIEGO I ŻYTOMIERSKIEGO ORDERÓW ŚW. ANNY DRUGIEJ KLASY Z KORONĄ CESARSKĄ I ŚW. WŁODZIMIERZA TRZECIEJ KLASY JW MICHAŁA JANA PIWNICKIEGO ZA ROK 1841 NAPISANA

STRESZCZENIE: Opis kościoła i klasztoru karmelitów bosych w Berdyczowie sporządzony w 1841 roku jest drugim, obok opisu z 1786 roku, zachowanym w Archiwum Krakowskiej Prowincji Zakonu Karmelitów Bosych w Krakowie, pozwalającym odtworzyć wygląd i wyposażenie konwentu w okresie od końca XVIII do połowy XIX wieku. Szczególnie wykaz strojów liturgicznych, podający informacje nie tylko o rodzajach i ilości, ale także bardzo szczegółowe opisy wyglądu i sposobu wykonania. Również dokładnie spisano naczynia liturgiczne, bieliznę kielichową oraz księgi liturgiczne. Nie sporządzono dokładniejszego, obejmującego choćby ważniejsze tytuły, wykazu ksiązek przechowywanych w bibliotece klasztornej, ograniczając się jedynie do podania informacji o liczbie publikacji w danej dziedzinie lub języku. Wiemy jednak, że w bibliotece znajdowało się ponad dwa tysiące woluminów. Budynki konwentu zrujnowano, przebudowano i częściowo przeznaczono na inne cele, ich wyposażenie, sprzęty i stroje liturgiczne oraz archiwalia i biblioteka zostały zniszczone lub rozproszone. Dlatego prezentowany rękopis jest niezwykle ciekawym i cennym źródłem wiedzy, pozwalającym odtworzyć i przywołać to, co fizycznie zostało bezpowrotnie utracone.

SŁOWA KLUCZOWE: klasztor Niepokalanego Poczęcia NMP w Berdyczowie, karmelici bosy, Berdyczów, majątki klasztorne.

THE VISIT TO THE CHURCH AND MONASTERY IN BERDYCZÓW OF THE DISCALCED CARMELITES BY ORDER OF THE BISHOP OF LUTSK AND ZHYTOMYR OF THE ORDERS OF ST. ANNE SECOND CLASS WITH IMPERIAL CROWN AND ST. VLADIMIR THIRD CLASS BY JW MICHAL JAN PIWNICKI WRITTEN FOR THE YEAR 1841

ABSTRACT: The description of the church and monastery of the Discalced Carmelites in Berdyczów, drawn up in 1841, is the second description preserved in the Archives of the Krakow Province of the Order of Discalced Carmelites in Krakow, next to the description

from 1786, enabling us to reconstruct the appearance and furnishings of the convent in the period from the end of the 18th century to the middle of the 19th century. The list of liturgical costumes in particular provides us with information not only on types and quantities, but also on detailed descriptions of appearance and workmanship. Liturgical vessels, chalice linen and liturgical books also compile this list. A more detailed list of the books kept in the monastery library, even the more important titles, was not drawn up, restricting oneself to giving information only on the number of publications in a specific field or language. Nonetheless, it is known that more than two thousand volumes can be found in the library. The buildings of the convent were destroyed, rebuilt and partly used for other purposes; their furnishings, equipment and liturgical clothes, as well as the archives and the library were destroyed or dispersed. Therefore, the following manuscript is an immensely interesting and valuable source of knowledge, allowing us to reconstruct and recall what was physically and irrevocably lost.

KEYWORDS: Monastery of the Immaculate Conception of the Blessed Virgin Mary in Berdyczów, Discalced Carmelites, Berdyczów, monastic properties.

Translated by dr Joanna Szczepańska-Włoch

Karmelici bosci w Berdyczowie

Klasztor Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Berdyczowie ufundowany został w 1630 roku, w 1642 roku odbyło się poświęcenie kościoła i inauguracja życia zakonnego w klasztorze. Burzliwe dzieje regionu oraz spory majątkowe ze spadkobiercami fundatora, Janusza Tyszkiewicza z Łohojska¹, przyczyniły się do niemal całkowitego zniszczenia zabudowań klasztornych, zmuszały też zakonników do kilkakrotnego opuszczania konwentu. Na stałe karmelici bosci powrócili do Berdyczowa dopiero w początkach XVIII wieku, przystąpili wówczas do odbudowy kościoła i klasztoru według

¹ Janusz Tyszkiewicz z Łohojska (1590-1649) – wojewoda kijowski, starosta żytomierski i śniatyński, senator. W 1620 uczestnik bitwy pod Cecorą, trafił do niewoli tatarskiej. Brał udział w walkach z wojskami tatarskimi w latach 20. XVII w. Rotmistrz wojska kwarcianego (1627), marszałek sejmiku żytomierskiego (1629), starosta żytomierski (1629-1649), wojewoda kijowski (1630-1648), starosta śniatyński (1641). Elektor Władysława IV Wazy (1632) i Jana Kazimierza (1648) z województwa kijowskiego. Zob.: E. J a n a s, W. Kłaczewski, *Urzednicy wojewodztw kijowskiego i czernihowskiego*, Kórnik 2002, s. 331; K. Chłapowski, *Starostowie niegrodowi w Koronie 1565-1795. Materiały źródłowe*, Warszawa 2017, s. 237; H. L i t w i n, *Równi do równych. Kijowska reprezentacja sejmowa 1569-1648*, Warszawa 2009, s. 101-102; L. A. W i e r z b i c k i, *Senatorowie koronni na sejmach Rzeczypospolitej*, Warszawa 2017, s. 162.

nowych założeń architektonicznych. Konwent berdyczowski był jednym z najważniejszych miejsc kultu religijnego we wschodniej Rzeczypospolitej, znanym i licznie odwiedzanym przez wiernych, głównie za sprawą łaskami słynącego obrazu Najświętszej Marii Panny, zwanej Berdyczowską. Zakonnicy prowadzili ożywioną działalność duszpasterską skoncentrowaną wokół sanktuarium i opartą na szerzeniu kultu Matki Bożej Berdyczowskiej.

Klasztor został skasowany przez władze carskie w 1866 r., jako jeden z dwóch ostatnich działających klasztorów karmelitów bosych na ziemiach zaboru rosyjskiego. Kościół przemianowano na parafialny, budynki klasztorne przekazano instytucjom świeckim, zakonników rozlokowano po różnych parafiach katolickich na terenie Rosji.

Karmelici powrócili do Berdyczowa dopiero w 1918 roku, jednak w latach 1919-1920 na skutek działań wojennych kilkakrotnie byli zmuszeni go opuszczać. W sierpniu 1920 roku wojsko sowieckie zajęło Berdyczów, ostatecznie na początku lat 20. XX wieku władze sowieckie skonfiskowały sanktuarium. W kościele urządzono muzeum ateizmu i kino, zabudowania klasztorne przeznaczono m.in. na więzienie NKWD. W 1991 r. władze Ukrainy przekazały karmelitom bosym kościół oraz część terenu, na którym wybudowano nowy klasztor. Konwent karmelitów bosych p.w. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Berdyczowie należy obecnie do Krakowskiej Prowincji Zakonu Karmelitów Bosych².

* * *

Rękopis: „Wizyta kościoła i klasztoru berdyczowskiego księży karmelitów bosych z rozkazu biskupa łuckiego i żytomierskiego orderów św. Anny drugiej klasy z koroną cesarską i św. Włodzimierza trzeciej klasy JW Michała Jana Piwnickiego za rok 1841 napisana” przechowywany jest obecnie w *Archiwum Krakowskiej Prowincji Zakonu Karmelitów Bosych*, w zespole archiwalnym Archiwum klasztoru w Berdyczowie, pod sygnaturą archiwalną AKB 3. Nie posiada-

² Szerszą informację na temat dziejów klasztoru karmelitów bosych w Berdyczowie oraz zachowanych archiwaliów zamieściłam jako wprowadzenie do artykułu: M. Marosz, *Opis kościoła i klasztoru OO Karmelitów Bosych w Berdyczowie, dokonany w czasie wizyty generalnej Michała Pałuckiego, wizytatora generalnego diecezji kijowskiej, w 1786 r. Edycja źródłowa*, „Nasza Przeszłość”, t. 138, 2022, s. 327-363.

my niestety informacji o tym, w jaki sposób rękopis trafił do archiwum. Zachowany jest w stanie dobrym, w formie poszytu o wymiarach 35,7 x 22,5 cm, liczącego 26 kart numerowanych, oprawnego w papier marmurkowy. Spisany został jednorodnym charakterem pisma, atramentem żelazowo-galusowym w kolorze ciemno brązowym, na papierze czerpanym w kolorze kremowym.

Sobór Trydencki³ wprowadził reformę, na mocy której klasztory poddano władzy biskupów jako delegatów apostolskich, równocześnie nałożył na ordynariuszy obowiązek sprawowania większej kontroli nad diecezją, między innymi poprzez regularne przeprowadzanie wizytacji duszpasterskich. Rękopis sporządzono na polecenie biskupa łuckiego i żytomierskiego Michała Piwnickiego⁴, w związku z jego obowiązkami wynikającymi z postanowień Soboru. Źródło nie podaje informacji w ilu egzemplarzach opis sporządzono, a w pozostałych, zachowanych szczątkowo aktach klasztoru berdyczowskiego, również nie odnaleziono wiadomości na ten temat. Nie ma też informacji, kto opis sporządził. Wprawdzie pod opisem wizytacyjnym złożony jest podpis

---

³ Sobór Trydencki – sobór powszechny Kościoła katolickiego odbywający się w latach 1545-1563. Był odpowiedzią na narastającą potrzebę reform w Kościele katolickim, nasilającą się wobec postępów reformacji. Uznawany za początek kontreformacji. W wyniku obrad soboru m.in. ujednolicono liturgię, nakazano tworzyć seminaria duchowne, wprowadzono wizytacje biskupów w diecezjach, wprowadzono księgi metrykalne, nakazano biskupom przebywać w diecezjach, a proboszczom w parafiach, zakazano nepotyzmu i kumulacji stanowisk. Zmiany zapoczątkowane przez Sobór Trydencki przyczyniły się do powstania wewnętrznego ruchu naprawy i odnowy Kościoła. Zob. *Dokumenty soborów powszechnych. Tekst łaciński, polski*, t. 4/1: *Lateran V, Trydent, Watykan I (1511-1870)*, układ i oprac. A. Baron, H. Pietras, Kraków 2007, s. 183-867.

⁴ Michał Piwnicki (1771-1845) – koadiutor i biskup łucki i żytomierski. Ukończył grekokatolickie seminarium duchowne w Wilnie, święcenia kapłańskie 1795. Profesor seminarium duchownego i kaznodzieja katedralny we Włodzimierzu Wołyńskim. Po przejściu na obrządek łaciński kanonik żytomierski (1790) i kijowski (1797), proboszcz w Maciejowicach i Ratnie, kustosz kapituły ołyckiej (1803), kanonik (1804) i archidiakon (1816) łucki. W 1826 prekonizowany biskupem tytularnym Rama i koadiutorem łuckim i żytomierskim, od 1831 biskup łucki i żytomierski. W Żytomierzu wybudował dom biskupi i zorganizował seminarium duchowne, po przeniesieniu tam przez władze rosyjskie siedziby biskupa. Uległy wobec władz, nie występował w obronie praw Kościoła. Zob. B. K u m o r, *Piwnicki Michał (1771-1845)*, [w:] PSB, t. 26, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź, 1981, s. 605-606; P. N i t e c k i, *Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965-1999. Słownik biograficzny*, Warszawa 2000, kol. 351-352.

przeora klasztoru berdyczowskiego atramentem w kolorze podobnym do tego, jakim opis sporządzono, lecz odmiennym charakterem pisma.

Źródło publikowane jest we fragmentach, gdyż założeniem edycji było uwzględnienie tych jego części, które podają informacje o wyglądzie i wyposażeniu kościoła i klasztoru, zasobie biblioteki klasztornej (niestety źródło nie podaje tytułów, a jedynie rodzaje i liczbę przechowywanych książek) oraz przyborach drukarni. Rękopis zawiera także wiele innych informacji odnoszących się do spraw majątkowych konwentu oraz do bractw religijnych przy nim działających, podaje też wykaz zakonników, przebywających w klasztorze w 1841 r. Aby przekazać czytelnikowi pełną informację o zawartości rękopisu, przed tekstem źródłowym umieszczono tabelę podającą tytuły poszczególnych części, z których składa się księga (w nawiasach kwadratowych podano uzupełnienia autorki), numery kart oraz język tekstów.

Zawarte w źródle informacje o przechowywanych w konwencie berdyczowskim naczyniach i szatach liturgicznych zostały wykorzystane w pracy B. J. Wanata *Zakon Karmelitów Bosych w Polsce. Klasztory karmelitów i karmelitanek bosych 1605-1975*⁵, jednak w ujęciu sumarycznym. W wymienionym opracowaniu podano natomiast dokładny wykaz czcionek i narzędzi drukarskich⁶, wymienionych w źródle w części poświęconej opisowi drukarni.

Pisownia tekstu źródłowego została zmodernizowana zgodnie z zaleceniami odpowiedniej instrukcji wydawniczej⁷. Zachowane zostały charakterystyczne formy gramatyczne, zapisy odzwierciedlające właściwości wymowy i właściwości językowe, a także składnia i stylistyka wypowiedzi. Poprawiono oczywiste błędy gramatyczne i literowe, zgodnie z zasadami współczesnej pisowni pomijano występujące podwojenia liter. Pozostawiono skrócenia wyrazów służących do oznaczenia dostojęństwa lub tytułu.

Przy wyjaśnianiu w przypisach pojęć odnoszących się do wyposażenia kościoła, zakrystii oraz drukarni klasztoru wykorzystywano przede wszystkim następujące opracowania:

⁵ B. J. W a n a t , *Zakon Karmelitów Bosych w Polsce. Klasztory karmelitów i karmelitanek bosych 1605-1975*, Kraków 1979, s. 392-393.

⁶ Tamże, s. 394.

⁷ K. L e p s z y , *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI w. do połowy XIX w.*, Wrocław 1953.

S. Orgelbranda *Encyklopedia Powszechna*, Warszawa 1898-1912.
Słownik języka polskiego, red. W. Doroszewski, <https://sjp.pwn.pl/doroszewski/lista>.

A. Tomaszewski, *Leksykon pism drukarskich*, Warszawa 1996.

I. Turnau, *Słownik ubiorów. Tkaniny, wyroby pozatkackie, skóry, broń i klejnoty oraz barwy znane w Polsce od średniowiecza do początku XIX w.*, Warszawa 1999.

Przypisy do tekstu wprowadzającego umieszczono, zgodnie z zasadami zalecanymi przez wydawnictwo, jako przypisy dolne zachowując numerację ciągłą. Natomiast przypisy do tekstu źródłowego umieszczono w następujący sposób: przypisy tekstowe – jako przypisy dolne odpowiednio na każdej stronie, przypisy rzeczowe – jako przypisy końcowe z numeracją ciągłą.

* * *

Numer karty	Data	Tytuł	Język
1 r	1841	Karta tytułowa	j. pol.
1 v		Niezapisana	
2	1841	„Opisanie kościoła i klasztoru”	j. pol.
3–11	1841	„Opisanie argenterii, garderoby i bielizny znajdujących się w kościele i zakrystii karmelitów bosych klasztoru berdyczowskiego”	j. pol.
12–15 r	1841	„Opisanie dokumentów stanowiących fundusze i obliży wieczyste klasztoru berdyczowskiego XX. Karmelitów bosych”	j. pol.
15 v–16	1841	„Opis szczegółowy summ funduszowych, dochodów od tychże, tudzież obowiązków z nich wynikających”	j. pol.
17–18	1841	„Opisanie bractw znajdujących się przy kościele berdyczowskim karmelitów bosych”	j. pol.
19 r	1841	„Biblioteka klasztorna”	j. pol.
19 r–19 v	1841	„Naczynia refektarskie, kuchenne i inne sprzęty klasztorne w celach i na składach znajdujące się”	j. pol.
20 r	1841	„Opisanie drukarni”	j. pol.
20 r–23 r	1841	„Opisanie majątków nieruchomości, prawem funduszu do klasztoru berdyczowskiego należących” [jurydyka, wieś Skrehłówka, folwark skrehłowski, wieś Skomorochy, folwark skomorowski; na s. 20 v: „Spis szlachty czynszowej mieszkającej na jurydyce karmelitów bosych w Berdyczowie”]	j. pol.
23 v	1841	„Lista osób zakonnych mieszkających w klasztorze berdyczowskim zakonu karmelitów bosych”	j. pol.

24 r	1841	„Muzyka kościelna płatna”	j. pol.
24 r–24 v	1841	[Wykaz opłat dla sług kościelnych i klasztornych: lekarz, cyrulik, słudzy kościelni, rzemieślnicy, kuchenni, stajenni, bramni, drukarscy]	j. pol.
24 v	1841	„Dochód roczny ze wszystkich artykułów klasztoru berdyczowskiego karmelitów bosych”	j. pol.
25 r	1841	„Rozchód wszelki klasztoru berdyczowskiego”	j. pol.
25 v–26		Niezapisane	

* * *

Źródło: Archiwum Krakowskiej Prowincji Zakonu Karmelitów Bosych w Krakowie, Archiwum Klasztoru w Berdyczowie, sygn. AKB 3, Wizyta kościoła i klasztoru berdyczowskiego XX karmelitów bosych z rozkazu biskupa łuckiego i żytomierskiego orderów św. Anny drugiej klasy z koroną cesarską i św. Włodzimierza 3-ciej klasy JW Michała Jana Piwnickiego za rok 1841 napisana, 1841, rękopis, poszyt, k. 26.

[k. 1 r]

Wizyta kościoła i klasztoru berdyczowskiego księży karmelitów bosych z rozkazu biskupa łuckiego i żytomierskiego, orderów świętej Anny drugiej^a klasy z koroną cesarską¹ i świętego Włodzimierza trzeciej^b klasy², JW Michała Jana Piwnickiego³ za rok 1841 napisana.

°[k. 2 r]

Opisanie kościoła i klasztoru.

W miasteczku Berdyczowie dziedzicznym JOO Książąt Mikołaja i Michała Radziwiłłów⁴, wołyńskiej guberni w powiecie żytomierskim leżącym, znajdują się kościół i klasztor księży karmelitów bosych, przez JW Wojewodę ruskiego Janusza Tyszkiewicza⁵ w roku 1630 fundowany. Kościół blachą miedzianą, a klasztor żelazną pokryte. Pod całą budową kościoła jest drugi kościół dolny, dla nabożeństwa żałobnego przeznaczony, w pośrodku którego stoi katafal[k] raz na zawsze ubrany, po bokach katakumby, w których ciała fundatora śp. JW Janusza Tyszkiewicza i innych dawnych znacznych familii są złożone. Obadwa te kościoły wraz z klasztorem w takim stanie zostają, jak były

^a W oryginalne: 2^{iej}.

^b W oryginalne: 3^{iej}.

^c Karta 1 v nie zapisana.

opisane szczegółowie w wizycie 1839 roku⁶, i najmniejszej dotąd odmianie ani też uszkodzeniu nie uległe.

Obok klasztoru od południa jest oficyna murowana z gankiem o jednym pięttrze, w roku 1830 na konwikt⁷ dla byłej szkoły powiatowej zbudowana, gontą kryta, w której na górnym pięttrze pokojów pięć, na dole dwa i sala duża jedna. Od tej w prawo ciągnie się zabudowanie drukarni murowane, bez piętra, blachą cingową⁸ kryte. Dalej od zachodu wozownia murowana blachą żelazną pokryta, od której ciągnie się w tymże kierunku cały pawilon obmurowania klasztornego, w którym są stancje dla pomieszkania części muzyki i sług kościelnych, tudzież dla składów sprzętów klasztornych. Od tego pawilonu załamuje się ku północy drugi podobny pierwszemu, który się

[k. 2 v]

łączy z wieżą murowaną. W nim jest izb na składy sposobnych [d]. W tej wieży część muru łączy inny pawilon ku wschodowi dwupiętrowy, mający izb dwanaście^e. W śrózdku tego jest brama, nad którą dwie stancje, a nad tymi kopuła z krzyżem na wierzchu. Od tej bramy po obydwóch stronach ciągnie się opasanie murem do drugiej bramy wychodzącej w rynek. W tych murach są stancje najmywane kupcom na skład towarów i takich jest osiem^f. Szczegółowe opisanie tych zabudowań, pojaśnionym jest w wizycie 1839 roku i podług tego w całości się utrzymują.

Obok dziedzińca klasztornego za przedziałem muru jest plac niewielki, na którym stoi dom drewniany stary, w którym dawniej mieściły się szkoły, teraz na skład potrzeb klasztoru obrócony. Poniżej tego domu na małej płaszczyźnie jest domek stary niewielki, gdzie słudzy klasztorni mieszkają. Na samym dole po lewej stronie nad brzegiem rzeki jest dom murowany z piętrem, gontą kryty na mieszkanie muzyki kościelnej przeznaczony. Od tego domu niedaleko po prawej nad tymże brzegiem stoi kuźnia, dalej nieco chata stara, gdzie mieszka klasztorny kowal. Obok tej chaty dawniej był dom duży, stary, dREW-

---

^d *Pozostawiono wolne miejsce.*

^e *Woryginale: 12.*

^f *Woryginale: 8.*

niany szpitalem zwany, który zupełnie upadł, nareszcie i rozebrany celem zbudowania na tym miejscu innego domu.

Oprócz wyrażonych zabudowań klasztornych, należy jeszcze kaplica murowana na piaskach obok jurydyki⁹ po lewej stronie drogi do Żytomierza leżąca, przy której jest cmentarz dla grzebania zmarłych zakonników, murem wokoło opasany. Od frontu tej kaplicy jest długa murowana oficyna z opasaniem cmentarza połączona, w pośrodku tej jest brama wiodąca do kaplicy. Cała ta kaplica jak w ostatniej 1839 roku wizycie opisana, dotąd w całości utrzymuje się. Oprócz wspomnianej oficyny, która znacznej poprawy potrzebuje.

[k. 3 r]

Opisanie argenterii¹⁰, garderoby i bielizny znajdujących się w kościele i zakrystii karmelitów bosych klasztoru berdyczowskiego.

	Sztuki
<u>Złoto</u> Sukienka z [k]ameliami na obrazie Najświętszej Maryi Panny	1
<u>Srebro</u> Dno ¹¹ przy tymże obrazie	1
Rama wyłacana tamże	1
Antepedium ¹² przy wielkim ołtarzu	1
Kielichów z patenami ¹³ wyłacanych	7
Relikwiarz z drzewem Krzyża Świętego	1
Drugi relikwiarz wyłacany z relikwiami różnych świętych	1
[^a] Puszka na komunikanty wewnątrz wyłacana	1
Puszka na hostię cała wyłacana z koroną	1
Puszek małych w formie tabakierki na hostię	2
Korona z berłem wyłacane	1
Turybularz ¹⁴ 1, łódka ¹⁵ 1, łyżeczka 1, razem	3
Ramek od kanonów ¹⁶ na wielkim ołtarzu	3
Wotów przy obrazie NM Panny różnej wielkości	250
Monstrancja wyłacana	1
Kielichów z patenami wyłacanych	2
Lamparz ¹⁷ duży o ośmiu świecach wyłacany, szkłem czeski[m] ozdobiony	1
<u>Miedź</u> Kociołek na wodę święconą	1
Wanienka do święcenia wody	1

^a *Przekreślone atramentem słowo: Srebro.*

Nalewka ¹⁸	1
Konewka 1, misa 1, razem	2
Lawaterz ¹⁹	26
Rury na świece do drączków	1
Lustro w ramach miedzianych	3
Krzyżów z korpusami	18
Lichtarżów dużych pobielanych	

[k. 3 v]

Dalsze opisanie argenterii kościelnej	Sztuki
<u>Cyna</u> Lichtarżów różnej wielkości	62
Tacek	2
Dzwonków różnej wielkości	10
Żelazek ²⁰ do pieczenia opłatków	2
Żelazko do wycinania hostiów	1
Ditto ²¹ do wycinania komunikantów	1
Nożyczki do obcinania opłatków	1
Szcypców różnej wielkości	4
Kłódek różnych do zamykania kościoła	12
Krzyżów profesjonalnych dużych z korpusami	2
Ditto mniejszych	8
Ampulek	12
Lamp	300

Garderoba kościelna

<u>Kolor biały</u> 1. Ornat z dwoma dalmatykami ²² ze wszystkimi rekwizytami ²³ na grodetorze ²⁴ , złotem i srebrem tudzież jedwabiem w kwiaty wyłożony, kompanką ²⁵ obszuty	3
2. Ornat na lamie ²⁶ srebrnej z dwoma dalmatykami i wszystkimi rekwizytami, w kwiaty złotem i jedwabiem przerabiane	3
3. Ornat z dwoma dalmatykami i rekwizytami na atłasie ²⁷ , złotem i jedwabiem w kwiaty haftowany	3
4. Ornat z dwoma dalmatykami i rekwizytami na lamie złotej, złotem, srebrem i jedwabiem przerabiane, galonem ²⁸ srebrnym obszuty	3
5. Ornat z dwoma dalmatykami i rekwizytami na dnie ²⁹ parterowym ³⁰ jedwabnym, złotem, srebrem i jedwabiem przerabiany, galonem złotym obszuty	3

[k. 4 r]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej	Sztuki
6. Ornat z dalmatykami i wszystkimi rekwizytami na dzień parterowym jedwabnym, złotem i jedwabiem w kwiaty przerabiany, kompanką złotą obszyty	3
7. Ornat z dalmatykami i rekwizytami na grodetorze, srebrem i jedwabiem przerabiany, galonem superfinowym ³¹ obszyty	3
8. Ornat z dalmatykami i rekwizytami na dzień jedwabnym papużowym ³² , kwiaty złotem i jedwabiem haftowany, galonem złotym obłożony	3
9. Ornat z dalmatykami i rekwizytami, w których boki na parterze jedwabnym, a kolumny ³³ złotem, srebrem i jedwabiem przerabiane, galonem szychowym ³⁴ obszyty	3
10. Ornat z dalmatykami i rekwizytami na dzień parterowym w kwiaty różnego koloru jedwabiem przerabiany, galonem obszyty	3
11. Ornat z dalmatykami i rekwizytami, w których boki z lamy srebrnej, a kolumny z jedwabnej materii w deseniach przerabiane	3
12. Ornat z dalmatykami i rekwizytami z materii ruskiej, szychowej, żółtej, jedwabiem i włóczką przerabiane w kwiaty, galonem szychowym obszyty	3
13. Dalmatyk dwie na dzień grodetorowym w drzewa jedwabiem przerabiane, częścią galonem złotym, a częścią szychowym obłożone	2

Ornaty pojedyncze

1. Ornat z rekwizytami, w którym boki z lamy złotej, a kolumna na atłasie, złotem w kłosa i winogrona haftowany, galonem złotym obłożony	1
2. Ornat na lamie srebrnej z rekwizytami, w pasy złote, w kwiaty jedwabiem robione różnego koloru, złotym galonem obłożony	1

[k. 4 v]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej	
3. Ornat z rekwizytami na lamie złotej jedwabiem w kwiaty przerabiany, z kolumną na atłasie białym złotem w kłosa i winogrona haftowaną, galonem złotym obszyty	1
4. Ornat z rekwizytami na lamie złotej w kwiaty jedwabiem przerabianej, galonem złotym obszyty	1
5. Ornat z rekwizytami na lamie złotej w kwiaty przerabianej, częścią galonem, częścią kompanką srebrną obszyty	1

6. Ornat na lamie złotej z rekwizytami, w kwiaty jedwabiem przerabiany, częścią kompanką srebrną, częścią galonem szychowym obszty 1
7. Ornat z rekwizytami na dnie oliwkowym, srebrem w desenie przerabiany, kompanką złotą obszty 1
8. Ornat z rekwizytami na dnie parterowym, w którym boki srebrem i jedwabiem, a kolumny złotem w pasy przerabiane, częścią galonem superfinowym, a częścią kompanką srebrną obszty 1
9. Ornat z rekwizytami na dnie jasno perłowym, haftem najozdobniej wyszty, galonem szychowym obłożony 1
10. Ornat na dnie parterowym, deszeniami ze srebra i złota przerabiany, z rekwizytami, kompanką srebrną obłożony 1
11. Ornat z rekwizytami na dnie kanarkowym, złotym deseniem przerabianym, z kolumną jedwabną w deseniu liści przerabianą, galonem szychowym obszty 1
12. Ornat z rekwizytami na dnie atlasowym, w złote kwiaty przerabianym, szychowym sznurkiem obłożony 1
13. Ornat z rekwizytami na parterze, złotymi i srebrnymi kwiatami przerabiany, częścią kompanką złotą, a częścią galonem szychowym obszty 1
14. Ornat z rekwizytami z całkowitej materii z srebra i jedwabiu wyrabianej, galonem szychowym obszty 1
15. Ornat z rekwizytami na dnie parterowym, w kwiaty srebrem

[k. 5 r]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej	Sztuki
i złotem wyrabiane, z kolumną na atlasie białym, żółtym szychem przerabianą, galonem szychowym obszty	1
16. Ornat z rekwizytami z lamy srebrnej w desenie, z kolumną haftem złotym wyszty, kompanką złotą obszty	1
17. Ornat z rekwizytami złotem, srebrem i jedwabiem przerabiany, galonem szychowym obłożony	1
18. Ornat z rekwizytami na lamie z szychu białego w kwiaty jedwabne, szychem żółtym przerabiany i galonem szychowym obłożony	1
19. Ornatów z rekwizytami z lamy szychowej białej w kwiaty przerabianej, galonem szychowym obsztych	2
20. Ornatów z rekwizytami z materii jedwabnej złotem w desenie przerabianej, z kolumnami białymi w prążki złote i desenie złotem i kolorami przerabianymi, galonem szychowym obsztych	2

21. Ornatów z rekwizytami na dnie grodetorowym białym w kwiaty przerabianym, galonem weneckim obszytych 2
22. Ornatów z rekwizytami na dnie [z] białego grodetoru w kwiaty przerabianym, galonem szychowym obszytych 2
23. Ornatów z rekwizytami na grodetorze kwiatami złotymi i kolorowymi przerabianym, galonem szychowym obszytych 2
24. Ornat z rekwizytami z materii jedwabiem i złotem przerabianej, z kolumną w prążki podłużne srebrem i w kwiaty złote przerabianą, galonem złotym obszyty 1
25. Ornatów z rekwizytami z materii na dnie korkowym w pasy niebieskie, w kwiaty, jedwabiem przerabianej, z kolumną na grodetorze w kwiaty srebrne i jedwabne, galonem złotym obszytych 2
26. Ornatów z rekwizytami z materii kwiecistej, z kolumnami srebrem i jedwabiem przerabianymi, galonem szychowym obszytych 2
27. Ornatów z rekwizytami z grodetoru z podłużnymi pasami, koloru różowego z kolumnami bladuróżowymi w kwiaty ciemniejsze

[k. 5 v]

- Dalsze opisanie garderoby kościelnej Sztuki
- tegoż koloru i rzadko srebrnym deseniem przerabiane, galonem szychowym obszytych 2
28. Ornatów z rekwizytami na dnie kanarkowym w kwiaty jasniolet[owe] przerabianym, z kolumnami w pasy niebieskie i kwiaty gdziegdzie rzucane, galonem szychowym obszytych 2
29. Ornatów z rekwizytami na grodetorze w kwiaty płomieniste przerabianym, kompanką srebrną obszytych 2
30. Ornatów z rekwizytami na ałtasie białym w paski i kwiaty drobne szychem żółt[ym] 2
31. Ornatów z rekwizytami na ałtasie białym w paski czerwone przerabianym, w deseń z szychu żółtego w małe kwiaty przrzucone, galonem superfinowym, częścią kompanką szychową obszytych 2
32. Ornatów z rekwizytami z materii jasnoperłowej w deseń, z kolumnami w pasy jasno cieliste i białe ałtasikowe w deseń wyrabiane, galonem szychowym obszytych 2
33. Ornatów z rekwizytami z materii rzadko złotem przerabianej, z kolumnami w pasy jasno cieliste i białe ałtasikowe w deseń wyrabianymi, galonem szychowym obszytych 2

34. Ornatów z rekwizytami na lamie szychowej białej w deseń szychem żółtym i kolorami przerabianej, z kolumnami na atłasie w pasy i różne kwiaty drobne żółtym szychem przerabianymi, galonem szychowym obłożonych 2
35. Ornatów z rekwizytami w kwiaty kolorem z szychu żółtego przerabianych, galonem szychowym obłożonych 2
36. Ornatów z rekwizytami z materii w pasy czerwone podłużne, kwiatami z szychu żółtego przerabianej, z kolumnami na lamie szychowej białej w deseń szychem żółtym i kolorami w kwiaty przerabianymi, galonem szychowym obłożonych 2
37. Ornatów z rekwizytami z materii jedwabnej, szychem żółtym i kolorami przerabianej, z kolumnami na lamie szychowej białej w kwiaty szychem żółtym przerabianymi, galonem szychowym obszytych 2

[k. 6 r]

Sztuki

Dalsze opisanie garderoby kościelnej

Kapy³⁵ koloru białego

1. Na lamie srebrnej w pasy złote i kwiaty różnego koloru jedwabiem przerabiane, ze stułą, kompanką złotą obszyta 1
2. Na dnie perłowym w kwiaty złotem haftowane z klamrą srebrną, galonem złotym obszyta 1
3. Na dnie grodetorowym w płomieniach złotem i jedwabiem w kwiaty przerabiana, kompanką srebrną obłożona z haftką mosię[żną] 1
4. Na grodetorze w kwiaty srebrne i kolorowe, u której szczyt i boki bladuróżowe w kwiaty srebrem złotem i kolorami przerabiane, galonem srebrnym obszyta, z haftkami stalow[ymi] 1
5. Na dnie morowym³⁶ w kwiaty złotem i kolorami wyrabiane, kompanką złotą obszyta, z haftkami 1
6. Na dnie parterowym w drzewa złotem i jedwabiem przerabiane, u której boki i szczyt z lamy złotej w kwiaty kolorami wyrabiane, kompanką złotą obłożona, a szczyt galonem złotym obszyty 1
7. Z lamy złotej w kwiaty różnego koloru wyrabiane, galonem srebrnym obszyta, z klamrą srebrną 1
8. Na dnie parterowym w kwiaty kolorami wyrabiane, galonem weneckim obłożona, z haftkami 1
9. Z lamy szychu białego, żółtym szychem, jedwabiem i włóczką w kwiaty przerabianej, galonem szychowym białym obłożona 1

[k. 6 v]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej Sztuki

Kolor Czerwony

1. Ornat z dalmatykami i rekwizytami na dnie atlasowym w kwiaty srebrne i kolorem jedwabiem przerabiane, galonem szychowym obłożone 3
2. Ornat z dalmatykami i rekwizytami na grodetorze różowym, srebrem bez kwiatów przerabianym, galonem złotym obszyte 3
3. Ornat z dalmatykami i rekwizytami na grodetorze czerwonym, w kwiaty srebrem i kolorami wyrabiane, kompanką szychową obszyte 3
4. Ornat z dalmatykami i rekwizytami na atlasie w paski fioletowe z deseniem szychu żółtego przerabiane, kompanką szychową obszyte 3
5. Ornat na lamie srebrnej różowym jedwabiem przerabianej, z kolumną złotą w kwiaty różnego koloru wyrabiane, częścią kompanką złotą, częścią sznurkiem szychowym obłożony, ze wszystkimi rekwizytami 1
6. Ornat na dnie parterowym grodetorowym w kwiaty złotem, srebrem i jedwabiem przerabianym, ze wszystkimi rekwizytami, galonem szychowym obszyty 1
7. Ornat z lamy złotej w kwiaty kolorami złotem i srebrem przerabiany, z rekwizytami, sznurkiem białym obłożony 1
8. Ornat z grodetoru w pasy złote jedwabiem przerabiany, z kolumną w pasy złote, galonem szychowym obszyty 1

[k. 7 r]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej Sztuki

9. Ornat na grodetorze w kwiaty srebrne i kolorowe, galonem złotym obszyty 1
10. Ornatów na grodetorze w kwiaty srebrne i kolorowe, ze wszystkimi rekwizytami, częścią kompanką wenecką, a częścią galonem szychowym obszytych 2
11. Ornat na lamie złotej w kwiaty różnego koloru drobne, ze wszystkimi rekwizytami, galonem srebrnym obszyty 1
12. Ornatów na atlasie w pasy złote, z kolumnami w pasy deseniem złotym i zielonym jedwabiem przerabianymi, galonem szychowym

obszytych, z rekwizytami	2
13. Ornatów na atlasie w pasy złote w kwiaty małe jedwabiem i złotem przerabianym, z kolumnami z materii w duże kwiaty złote i kolorowe, kompanką złotą obszytych	2
14. Ornatów na atlasie w kwiaty białe duże przerabianym, z kolumnami różowymi z rekwizytami, kompanką szych[ową] obszy[ty]ch	2
15. Ornatów z materii morowej koloru brudno-ceglastego w pasy i deseń tegoż koloru, z kolumnami grodetorowymi koloru cielistego w kwiaty złotem, srebrem i jedwabiem przerabiane, z rekwizytami, częścią kompanką srebrną, częścią szychową obszytych	2
16. Ornat z rekwizytami z materii w kwiaty złote i kolorowe na grodetorze przerabianej, z kolumnami czerwonym jedwabiem i srebrem w deseń przerabianymi, częścią galonem szychowym, częścią kompanką szychową obszyty	1
17. Ornatów z rekwizytami na dnie grodetorowym buraczkowym w kwiaty różnego koloru przerabianym galonem szych[owym] obszytych	2

[k. 7 v]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej	Sztuki
18. Ornat na grodetorze z rekwizytami wszystkimi, na którym narzędzia Męki Pańskiej jedwabiem wyszyte, galonem srebrnym obłożony	1
19. Ornatów z rekwizytami na atlasie w pasy, na którym przerabiane są kwiaty, galonem szychowym obszytych	2
<i>Kapy tegoż koloru</i>	
1. Z lamy srebrnej różowym jedwabiem przerabianej, galonem złotym obłożona, z klamrą srebrną	1
2. Z materii grodetorowej w kwiaty srebrne i jedwabne w najpiękniejszym guście przerabianej w pasy wężykowate, galonem złotym obłożona	1
3. Na czerwonym adamaszku ³⁷ , złotem i kolorami haftowana, której szczyt i boki z lamy złotej przerabianej jedwabiem w kwiaty, galonem szychowym obłożona	1
4. Na grodetorze buraczkowym, w kwiaty złotem i kolorowym jedwabiem przerabiane, galonem szychowym obłożona, z haftkami	1

Kolor Zielony

1. Ornatów na grodetorze w kwiaty złotem srebrem i jedwabiem przerabiane z rekwizytami, kompanką szychową obszytych	2
---	---

2. Ornat na grodetorze w kwiaty duże i srebrne przerabiane, z rekwizytami, kompanką srebrną obszyty	1
3. Ornat na parterze w kwiaty różnego koloru, ze wszystkimi rekwizytami, galonem złotym obszyty	1
4. Ornat którego boki adamaszkowe, a kolumna grodetorowa w pasy niebieskie i żółte z cieniami przerabiana, ze wszystkimi rekwizytami, kompanką złotą obszyty	1

[k. 8 r]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej Sztuki

Kolor Fioletowy

1. Ornat z dwoma dalmatykami na lamie srebrnej różnego koloru, z rekwizytami, kompanką złotą obszyty	3
2. Ornat z lewantyny ³⁸ w drobne kwiaty srebrne z kolumną Grodetorową w kwiaty srebrne i kolorowe, kompanką częścią srebrną, częścią szychową obłożony	1
3. Ornat na dnie morowym w kwiaty srebrne małe przerabianym, z rekwizytami, galonem weneckim obszyty	1
4. Ornat na dnie grodetorowym błękitnym w kwiaty srebrne i kolorowe, ze wszystkimi rekwizytami, kompanką złotą obszyty	1
5. Ornat na dnie grodetorowym w kwiaty srebrne i złote przerabianym, ze wszystkimi rekwizytami, galonem złotym obszyty	1
6. Ornat na dnie parterowym mieniącym się, z kolumną w deseniach kwiecistych, z rekwizytami, kompanką srebrną obłożony	1
7. Ornatów na grodetorze w pasy grube wężykowate, w kwiaty różnego koloru z rekwizytami, szychowym sznurkie[m] obłożonych	2
8. Ornat z materii na dnie morowym w kwiaty małe srebrne, z kolumną z lamy srebrnej, w kosteczki ciemno-błękitne, z rekwizytami, galonem weneckim obszyty	1
9. Ornat na dnie perłowym w desenie, z kolumną jasno różową w deseń przerabianą, bez rekwizytów, kompanką srebrną obszy[ty]	1
10. Ornat z adamaszku, którego boki ciemno-niebieskie, a kolumna amarantowa w deseń przerabiana, kompanką jedwabną obszy[ty], bez rekwizytów	1
11. Ornat z rekwizytami na grodenaplu ³⁹ w cętki podłużne kanarkowe i różowe, galonem szychow[ym] obszyty	1

[k. 8 v]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej SztukiKapy tegoż koloru

1. Na lamie srebrnej w kwiaty różnego koloru jedwabne, kompanką złotą obszyta, z klamrą srebrną 1
2. Kap na dnie morowym niebieskim w kwiaty srebrem i jedwabiem przerabianym, których szczyt i boki na dnie żółtym w kwiaty srebrne, złote i kolorowe, kompanką srebrną obszytych 2

Kolor Czarny

1. Ornat na dnie atłasowym z dwoma dalmatykami w kwiaty srebrne, w których boki aksamitne czarne, ze wszystkimi rekwizytami, galonem srebrnym obszyty 3
2. Ornat z dalmatykami z aksamitu czarnego w deseń, z kolumnami w kwiaty srebrne, z rekwizytami, częścią galonem, częścią kompanką srebrną obszytych 3
3. Ornat z rekwizytami z aksamitu czarnego, z kolumną atłasową w deseń, galonem szychowym obszyty 1
4. Ornat z materii tureckiej w kwiaty złote różnego kształtu wyrabiane, z rekwizytami, galonem złotym obszyty 1
5. Ornatów z aksamitu czarnego, z kolumnami grodetorowymi w kwiaty srebrne i kolorowe, z rekwizytami, galonem szychowym obszytych 2
6. Ornat na dnie parterowym w kwiaty srebrne i różnego koloru, z rekwizytami, galonem szychowym obszyty 1
7. Ornatów na dnie grodetorowym w kwiaty srebrne i kolorowe, z rekwizytami, galonem szychowym obszytych 2

Kapy tegoż koloru

1. Aksamitna czarna, galonem szychowym obłożona 1
2. Kamlotowa⁴⁰ w deseń przerabiana, taśmą białą jedwabną obłożona 1

[k. 9 r]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej SztukiAntepedia różnych kolorów

1. Z atłasu czerwonego w deseń wielki złotem przerabiane 1
2. Alepinowe⁴¹ w morę wpadające pąsowe z haftem narzędzi Męki Pańskiej, kwiatami ozdobione 1
3. Białe fioletowe w paski z drobnymi kwiateczkami 1

4. Na grodetorze białym w kwiaty bukietai rzucaue	1
5. Na grodetorze białym w kwiaty złote srebrne i różnego koloru	1
6. Na grodetorze zielonym w srebrne kwiaty wzdłuż i poprzek, kompanką srebrną przeszyte	1

Bielizna kościelnaAlby⁴²

1. Alb batystowych ⁴³ z koronkami złotymi, kitajką ⁴⁴ karmazynową podszytych	2
2. Alb z płótna cienkiego z koronkami muślinowymi ⁴⁵ złotem w paski przerabianymi i kwiaty wężykowate	2
3. Muślinowa z koronką jedwabną, w kwiaty złote i jedwabne	1
4. Muślinowa u dołu włóczką w kwiaty haftowana	1
5. Z płótna szwabskiego ⁴⁶ z koronką francuską ⁴⁷ lewantyną czerw[oną] podszyta	1
6. Z płótna holenderskiego ⁴⁸ z koronką na materii jedwabnej, dno ciemnofioletowe w deseń biały i złoty, w kwiaty kolorowe i blaszki gierlandą ułożone	1
7. Z płótna cienkiego z koronką muślinową z gierlandą	1
8. Perkalowa ⁴⁹ z koronką muślinową w granat, w kwiaty kolorowe i blaszki haftowana	1
9. Perkalowych obłożonych u dołu szeroką robótką w pasy poprzeczne i odmienne desenie, czerwonym perkałem podszytych	2
10. Perkalowych obszytych u dołu robótką na muślinie, w kwiaty i bukiety rzucaue, perkałem czerwonym podszytych	2
11. Perkalowych z koronkami siatkowymi ⁵⁰ , w deseń winogronu i kwiatu robionymi, różowym perkałem podszytych	3

[k. 9 v]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej	Sztuki
1. Perkalowych z koronkami siatkowymi, na których gwiazdy rzucaue z gierlandą różnego deseniu, różowym perkałem podszytych	3
2. Z płótna szwabskiego z koronką francuską wąską, perkałem różowym podszyta	1
3. Z płótna szwabskiego z koronkami siatkowymi w różne desenie, czerwonym perkałem podszytych	2

4. Perkalowa z koronką perkalową w desenie poprzeczne, czerwonym perkałem podszyta 1
5. Perkalowych z koronkami nicianymi w różne desenie, czerwonym perkałem podszytych 7
6. Z płótna szwabskiego z koronką jedwabną koloru ciemnego z kwiatami przyczypianymi, z niebieską kitajkową podkładką 1
7. Płócienna z koronką takąż jak u powyższej alby, z podkładką niebieską 1
8. Z płótna lnianego z koronką na krepie⁵¹ haftowaną w deseń białymi niciani, muślinem granatowym podszytych 2
9. Z płótna cienkiego z koronką nicianą w kostki robioną, zielonym perkałem podszytych 2
10. Z płótna cienkiego z robótkami na drutach, z fioletową podszewką 2
11. Z płótna lnianego z koronkami nicianymi w deseń, z czerwoną podszewką 8
12. Z płótna szwabskiego z nicianą koronką w deseń naszywaną, czerwoną kitajką podszyta 1
13. Z płótna lnianego z muślinowymi koronkami, z podszewką czerwoną 4
14. Z płótna cienkiego lnianego z koronkami nicianymi w deseń, z czarną podszewką 3
15. Z płótna cienkiego z różnymi siatkami w desenie i różnego koloru podszewkami 25
16. Z płótna cienkiego z koronkami długimi nicianymi w deseń, czerwonym perkałem podszytych 3

Amikty⁵²

1. Amiktów z płótna szwabskiego, w których szczyty na atłasie różowym srebrem w kratki, a w środku gerlandą, w jednym Imię Marya, a w dwóch krzyże haftowane, galonem złotym obszytych 3
2. Amikt na muślinie z gerlandą złotem i jedwabiem haftowany 1

[k. 10 r]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej Sztuki

3. Amikt z płótna cienkiego z gierlandą w kwiaty i paski poprzeczne złotem haftowany 1
4. Amiktów z płótna cienkiego z robotą na perkalu czerwonym 2

5. Amiktów perkalowych z haftem na muślinie	3
6. Amiktów perkalowych na pekiniecie ⁵³ z koronkami złotem haftowanymi	3
7. Amiktów z płótna cienkiego, w których szczyty na materii jedwabnej	3
8. Amiktów perkalowych na siatkach z deseniami winogronu	3
9. Amiktów perkalowych z gerlandami na siat[ka]ch, z których w jeden imię Jezus, a we dwóch imię Maryja haftowane	3
10. Amiktów płóciennych z siatkami, atłasem czerwo[nym] podszytych	2
11. Amiktów płóciennych do alb żałobnych	5
12. Amiktów z różnym haftem w kolory	5
13. Amiktów płóciennych z haftem i siateczkami w różne desenie	8
14. Amiktów płóciennych szwabskich z haftem jedwabnym na muślinie z czerwoną podkładką	3
15. Z takiegoż płótna z haftem na muślinie złotem i jedwabiem w kolory, czerwonym perkalem podszytych	4
16. Perkalowych na muślinie haftowanych w różne desenie z czerwo[ną] podszewką	3
17. Amikt z płótna szwabskiego z haftem na krepie z czerwo[ną] podszew[ką]	1
18. Amiktów z płótna cienkiego, z siatkami różnych desenii i podkładkami z materii w różnych kolorach	12
19. Amikt z płótna szwabskiego, tiulu ⁵⁴ , krey i rombowych ⁵⁵ bez podszewek	14
<u>Firanki</u>	
Firaneł tiulowych, gazowych ⁵⁶ i krepowych par	14
Rąbkowych ⁵⁷ w kwiaty wybijanych, także perkalowych haftowanych	30
<u>Wela⁵⁸ różne</u>	
Koloru białego z haftami złotem i jedwabiem różnej materii	9
Czerwonego –	3
Fioletowego –	2
Zielonego –	1
Czarnego –	1

[k. 10 v]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej   Sztuki

Tuwalnie⁵⁹

Muślinowych w deseniach z haftem złotym i jedwabnym	10
Rąbkowych w kwiaty wybijanych, także perkalowych, haftowanych	5

Obrusy

Obrusów z płótna szwabskiego z koronkami	4
Obrus z koronką rekinetową [?] ⁶⁰ , z fręzlą srebrną wokoło	1
Obrusów perkalowych z różnymi koronkami	12
Obrusów z płótna lnianego z koronkami	26
Obrusów bez koronek płóciennych ordynaryjnych	34

Rokiety⁶¹

Rokietka muślinowa ze s[z]lakiem muślinowym złotym haftowana	1
Rokietka muślinowa srebrem haftowana, z koronką i gierlandą	1
Rokietka perkalowa z koronką na muślinie, haftowana	1
Rokietek muślinowych ze szlakami	2

Komże

Komże z płótna szwabskiego z koronkami dużymi	6
Komż z płótna lnianego z małymi koronkami	20
Takichże bez koronek	24
Płóciennych małych	16
Sukienek kitajowych do ubierania się na procesje	12

Korporały⁶²

Korporałów perkalowych i płóciennych z koronkami i bez kor[onek]	40
Puryfikaterzów ⁶³ różnych perkalowych i płóciennych	175
Ręczników dużych płóciennych do ławaterza	29
Ręczników małych do ołtarzów	87

Paski⁶⁴

Pasków srebrem i jedwabiem przerabianych	2
Kamelorowych ⁶⁵	2
Jedwabnych	12
Wełnianych w różnych kolorach	8

[k. 11 r]

Dalsze opisanie garderoby kościelnej Sztuki

Kobierce⁶⁶

Kobierzec angielski w desenie robiony	1
Kobierców wełnianych w różnych deseniach domowej roboty	15
Sukno czerwone do gradusów ⁶⁷ wielkiego ołtarza	1
Sukno zielone nieco mniejsze	1
Sprzęty Kościelne	

Baldachimy

Baldachim poczwórny na parterze w kwiaty srebrne, z galonkami i fręzlami srebrnymi, morą karmazynową podszyty, z gałkami mosiężnymi pobielanymi	1
Baldachim podwójny z adamaszku niebieskiego, pod którym kwiaty srebrne rzucane	1
Baldachim poczwórny z atlasu białego złotem haftowany, w którym pod spodem imię Jezus, z wierzchu korona z berłem, pasową kitajką podszyty	1

Chorągwie

Chorągiew bractwa N[ajświętszej] Maryi Panny Szkaplerza Świętego z wyobrażeniem z jednej strony Najświętszej Panny, a z drugiej świętego Józefa, na płótnie ozdobnie malowanymi, przy której suknia z lamy złotej w kwiaty różnego koloru jedwabne, z koroną w górze miedzianą wyzłacaną i berłem	1
Chorągiew z wyobrażeniem Świętej Trójcy i świętego Teodora męczennika na płótnie malowana, z materią różową srebrem przerabianą obłożona, z cyfrą srebrną w górze	1

Mszały⁶⁸ i książki

Mszałów łacińskich w skórę oprawnych	10
Mszałów w srebro i aksamit oprawnych	2
Mszałów rekwalnych ⁶⁹ oprawnych	6

[k. 11 v]

Dalsze opisanie sprzętów kościelnych Sztuki

Kanon ⁷⁰ łaciński w skórę oprawny	1
--	---

Teczka w aksamit pąsowy oprawna ze czterema ^a Ewangeliami	1
Teczka do Salve ⁷¹ w atlas fioletowy oprawna	1
Teczka do Salve w skórę oprawna	1
Manual ⁷² w pergamin biały oprawny	1
Rytuałów ⁷³ czyli agendek oprawnych	5
Agenda duża w skórę oprawna	1
Kompendium ⁷⁴	1
Księga do zapisywania w bractwo Szkaplerza Świętego	1

Krzesła

Z poręczami, adamaszkiem z haftem pokryte	1
Taboretów do tegoż krzesła podobnychże	2
Krzesel z poręczami, zielonym aksamitem pokrytych	3
W zakrystii różnych mniejszych skórą pokrytych	6

Sprzęty różne drobniejsze w zakrystii

Poduszek pod mszały różnych	30
Drażeków drewnianych lakierowanych w kształcie świec	32
Szczotek do zamiatania	6
Ditto ręcznych	2
Sit drucianych do przesiewania komunikantów	2
Sito do siania mąki	1

[...]

[k. 19 r]

Biblioteka klasztorna

	egzemplarze
Tłumaczów pisma św. i ojców świętych	102
Teologów, moralistów i dogmatyczn[ych]	115
Teologów kontrowersów	98
Kanonistów	71
Kaznodziejskich	118
Ascetycznych polskich i łacińskich	226
Historycznych kościelnych i świeckich	245
Politycznych	206
Prawniczych	89
Filozofów	104

---

^a W oryginale: 4ma.

Geografów	12
Medycznych	48
Polemicznych	14
Szkolnych do nauki młodzi	209
^a Francuskich w różnych przedmiotach	178
Włoskich	56
Greckich	3
Węgierskich	2
Czeskich	3
Holenderskich	2
Rosyjskich	15
Prohibitów ⁷⁵ polskich	10
Ditto łacińskich	100
Niemieckich	40
Angielska	1
Fizycznych	3
Matematycznych	8
[...]	

[k. 20 r]

Opisanie drukarni

Przy tym klasztorze utrzymuje się drukarnia na mocy wydanego przywileju od Najjaśniejszego Augusta III⁷⁶ króla polskiego w roku 1758, za admissą⁷⁷ JW Kajetana Sołtyka⁷⁸ biskupa kijowskiego.

Pisma i inne sprzęty, tudzież narzędzia drukarskie są następujące

	pudy ⁷⁹
Pisma polskiego większego paragonu	10
Pisma scholastyki ⁸⁰	15
Mytlu ⁸¹	12
Garmontu ⁸²	14
Petytu ⁸³	3

^a W oryginale tekst pisany w tabeli, w dwóch równoległych kolumnach, od tego miejsca rozpoczyna się druga kolumna.

Pisma rosyjskiego	[^a]
Szlaków różnych	2
	^b sztuki
Pras	3
Kałamarczów drewnianych	3
Wązków do nadawania	3
Kaszt ⁸⁴ z szufladami	2
Pittia ⁸⁵	1
Kociołek czuganny ⁸⁶	1
Baniak miedziany	1
[...]	
Takową wizytę podpisuję. Przeor Klasztoru Berdyczowskiego .	
	^c ks. Daniel Noczyński ⁸⁷

---

¹ Order Świętej Anny – w latach 1735-1797 order domowy oraz zasługi holsztyńskiej dynastii

Schleswig-Holstein-Gottorp, w 1797 car Paweł I wcielił go do systemu orderów carskich i przydzielił mu najniższe miejsce w ich hierarchii. W 1917 order został zniesiony jako odznaczenie państwowe przez władze sowieckie. Obecnie jest jednym z orderów domowych nadawanym przez członków byłej dynastii Romanowów. Zob. *Register of Orders of Chivalry. Report of the International Commission for Orders of Chivalry*, [b.m.] 2016, s. 36.

² Order Świętego Włodzimierza – ustanowiony w 1782 przez Katarzynę II, do roku 1917 odznaczenie za zasługi cywilne i wojskowe Imperium Rosyjskiego. W 1917 order został zniesiony jako odznaczenie państwowe przez władze sowieckie. Obecnie

---

^a Nie podano liczby sztuk.

^b W oryginale tekst pisany w tabeli, w dwóch równoległych kolumnach, od tego miejsca rozpoczyna się druga kolumna.

^c Na lewo od podpisu odcisnięta owalna pieczęć tuszowa. W dolnej części pola pieczętnego tarcza herbowa, na której przedstawiona symbolicznie Góra Karmel zwieńczona krzyżem, dzielącym tarczę na trzy pola, jedno w dole i dwa w górze. W dolnym wyobrażona biała gwiazda na ciemnym tle, w górnych ciemne gwiazdy na białych polach. Nad tarczą otwarta korona, z której wylania się popiersie Najświętszej Maryi Panny trzymającej na lewym ramieniu Dzieciątko. Por. J. Zieliński, *Herb Karmelu. Historia, symbolika, duchowe przesłanie*, Kraków 1999.

jest jednym z orderów domowych nadawanym przez członków byłej dynastii Romanowów. Zob. *Register of Orders of Chivalry. Report of the International Commission for Orders of Chivalry*, [b.m.] 2016, s. 37.

³ Por. przypis nr 4 we wstępie.

⁴ Michał Radziwiłł (1791-1846), pułkownik wojsk Księstwa Warszawskiego i Mikołaj Radziwiłł (1801-1853), synowie Stanisława Mikołaja Radziwiłła i Franciszki z Butlerów, przedstawiciele linii kleckiej młodszej rodu Radziwiłłów. Zob. T. Zielińska, *Radziwiłłowie herbu Trąby – dzieje rodu*, [w:] *Radziwiłłowie herbu Trąby*, pr. zbiorowa, Warszawa 1996, s. 25-26.

⁵ Por. przypis nr 1 we wstępie.

⁶ Akta nie zachowały się w Archiwum Krakowskiej Prowincji Zakonu Karmelitów Bosych w Krakowie.

⁷ Konwikt – rodzaj internatu, zazwyczaj dla uczniów szkoły przyklasztornej.

⁸ Prawdopodobnie blachą cynkową.

⁹ Jurydyka – teren w bezpośrednim sąsiedztwie miasta rzadziej na jego obszarze, wyłączony spod jurysdykcji władz miejskich i nie mający względem miasta żadnych obowiązków.

¹⁰ Argenteria - przedmioty srebrne, srebra, zwłaszcza kościelne.

¹¹ Prawdopodobnie deska, na której naklejone było płótno, na którym namalowano obraz Matki Bożej Berdyczowskiej.

¹² Antependium (również antependium) – zdobione zakrycie lub zasłona zakrywająca podstawę ołtarza.

¹³ Patena – naczynie liturgiczne, zazwyczaj w kształcie talerzyka, przeznaczone dla konsekrowanej hostii, patena kielichowa to płaska patena, która należy do wyposażenia kielicha mszalnego.

¹⁴ Turybularz – kadzielnica.

¹⁵ Łódka – naczynie na kadzidło.

¹⁶ Kanon - tablica ołtarzowa zawierająca fragmenty Mszału Rzymskiego.

¹⁷ Lamparz – dawn. świecznik.

¹⁸ Nalewka – dawn. czerpak z uszkiem.

¹⁹ Lawaterz – umywalnia kapłańska w kościele, zwykle w zakrystii, służąca kapłanowi do mycia rąk przed mszą św.

²⁰ Żelazko - forma żelazna do wypieku np. opłatków, hostii, komunikantów.

²¹ Z j. łac.: ditto – tak samo, jak wyżej.

²² Dalmatyka – luźna szata z długimi, szerokimi rękawami, szyta z białego lnianego płótna, szata liturgiczna diakona.

²³ Rekwizyty ornatowe – stuła, manipularz (płaska przepaska tego samego koloru co ornat i stuła, którą kapłan zawieszca na przedramieniu lewej ręki), welum w kolorze ornatu, bursa (szywna torebka służąca do przechowywania złożonego korporału, wykonana z tego samego materiału co ornat).

²⁴ Własc. grodetur – gęsta tkanina jedwabna średniej grubości, barwna, czasem wżyzysta.

²⁵ Własc. kampanka – wąska koronka klockowa, wyrabiana w Polsce od XVIII w.

²⁶ Lama – gładka lub wzorzysta tkanina jedwabna o tle całkowicie lub częściowo pokrytym dodatkowym wątkiem metalowym złotym lub srebrnym.

-
- ²⁷ Atlas – jednostronnie błyszcząca, gładka lub wzorzysta tkanina jedwabna lub półjedwabna, z lnianym albo bawełnianym wątkiem, wykonana splotem atlasowym.
- ²⁸ Galon – gładko lub wzorzysto tkana rzadziej pleciona taśma, wykonana z nitek jedwabnych, bawełnianych i metalowych, używana do zdobienia strojów i wnętrz.
- ²⁹ Dno – dawn. tło, kanwa.
- ³⁰ Parterowy – dawn. kwiatowy (z j. franc. par terre – przyziemie, parter ogrodowy).
- ³¹ Superfin, superfajn – przym. najprzedniejszy, także rzecz zrobiona ze srebra wysokiej próby (fajnu).
- ³² Papużowy, papuziowy – dawn. odznaczający się jaskrawymi barwami, zwłaszcza zielonożółty, jaskrawo zielony, ob. papuzi.
- ³³ Kolumna – rodzaj zdobienia na ornacie w kształcie pionowego pasa.
- ³⁴ Szych – przędza lniana lub bawełniana okręcana paseczkiem miedzianym posrebrzonym lub pozłacanym, używana do haftów, koronek i wyrobów pasmanteryjnych.
- ³⁵ Kapa – długa peleryna zapinana pod szyją, używana przez kapłana w czasie sprawowania uroczystej liturgii poza mszą św.
- ³⁶ Mora – gładka jednobarwna tkanina jedwabna, półjedwabna, rzadziej bawełniana czy wełniana, o splocie płóciennym lub rypsowym, w której odpowiednie sploty tkackie dają deseń podobny do słoików drzewa.
- ³⁷ Adamaszek – tkanina zakardowa, dwustronna, z wzorem matowym na błyszczącym tle (lub odwrotnie).
- ³⁸ Lewantyna – gładka tkanina jedwabna o splocie skośnym.
- ³⁹ Grodenapl – grubsza tkanina jedwabna.
- ⁴⁰ Kamlot – lekka tkanina z szorstkiej wełny czesankowej gorszego gatunku, tkana splotem płóciennym.
- ⁴¹ Alepina – tkanina wykonana z wełny i jedwabiu lub z moheru i bawełny.
- ⁴² Alba – długa, biała szata o długich rękawach, wkładana przez duchownych katolickich przy sprawowaniu czynności liturgicznych.
- ⁴³ Batyst – najdelikatniejsza, cienka, gładka i miękka tkanina lniana lub bawełniana o splocie płóciennym, surowa lub bielona, jednobarwna lub drukowana.
- ⁴⁴ Kitajka – cienka, dość gęsta, gładka tkanina jedwabna o splocie płóciennym, jednobarwna lub mieniąca się, gdy wątek różni się barwą od osnowy, najprostsza i najpospolitsza z tkanin jedwabnych.
- ⁴⁵ Muślin (nazwa od irackiego miasta Mosul) – cienka, luźno tkana, delikatna tkanina bawełniana o splocie płóciennym, zwykle gładka, rzadko tkana w paski lub kratki, drukowana albo haftowana.
- ⁴⁶ Płótno szwabskie – cienka, gładka tkanina lniana z nicią mocno spłaszczoną.
- ⁴⁷ Koronka francuska – koronka igłowa, powstaje z jednej nitki w wyniku łączenia poszczególnych motywów cienką siateczką.
- ⁴⁸ Płótno holenderskie – cienka, delikatna i gładka tkanina lniana o splocie płóciennym.
- ⁴⁹ Perkal – cienka tkanina bawełniana o splocie płóciennym, bielona lub zdobiona drukiem bezpośrednim, z połyskiem na prawej stronie, mocno krochmalona.
- ⁵⁰ Koronka siatkowa (filet) – na ręcznie wiązaną siatkę nakładane są ręcznie igłami (haftowane) motywy dekoracyjne.

- ⁵¹ Krepa – matowa jedwabna lub wełniana czesankowa tkanina o sfalowanej powierzchni i trudno rozpoznawalnym splocie, wyrabiana ze specjalnej krepowej lub grubej przędzy, co nadawało jej szorstkość i sprężystość, w kolorze czarnym używana była jako oznaka żałoby.
- ⁵² Amikt (lub humerał) – element stroju liturgicznego, biała chusta wkładana przez kapłana pod albę na oba ramiona.
- ⁵³ Pekinet – prawdopodobnie fr. pékin, tkanina z wzorem o równoległych, podłużnych pasach, zwykle jedwabna, wzór wykonywany był dodatkową przędzą lub dodatkowym wątkiem tylko w miejscach tworzenia ornamentu.
- ⁵⁴ Tiul – lekka tkanina ażurowa z bawełny, jedwabiu lub nici metalowych, gładka lub wzorzysta, używano go jako podstawy koronek i haftów.
- ⁵⁵ Tkanina w kształcie rombu.
- ⁵⁶ Gaza – bardzo cienka, przezroczysta tkanina jedwabna, lniana lub bawełniana, specjalnie tkana, z krzyżującymi się po dwie nitkami osnowy.
- ⁵⁷ Rąbek – cienka, rzadka, prawie przezroczysta lniana tkanina o splocie płóciennym, grubsza i gorzej bielona aniżeli batyst.
- ⁵⁸ Welum, velum – welon, okrycie kielicha w kolorze ornatu, zasłona monstrancji lub szata liturgiczna nakładana na ramiona kapłana, przez którą podtrzymywał monstrancję lub puszkę.
- ⁵⁹ Tuwalnia – welon naramienny, pas tkaniny noszony podczas przenoszenia Najświętszego Sakramentu lub posługi przy mitrze i pastorałe.
- ⁶⁰ Na podstawie dostępnych opracowań nie udało się ustalić, jaki to rodzaj koronki.
- ⁶¹ Rokieta – szata noszona przez kardynałów, biskupów, niektórych prałatów i kanoników, rodzaj komży o wąskich rękawach, podbitej kolorową tkaniną, najczęściej fioletową.
- ⁶² Korporał – biały kwadratowy obrus z lnianego płótna, który podkłada się pod kielich i patenę w czasie celebrowania mszy św.
- ⁶³ Puryfikaterz – niewielkich rozmiarów kawałek białego materiału, mały ręcznik służący do czyszczenia naczyń liturgicznych po komunii św.
- ⁶⁴ Pasek – pas lub gruby sznur z frędzlami na obu końcach, używany jako element stroju liturgicznego, służy do przewiązania w pasie alby lub habitu.
- ⁶⁵ Kamelot – przędza z wełny wielbłądziej i tkanina z niej lub przędza wełniana z sierści kóz azjatyckich, używana do haftu i dziergania dziurek w odzieży.
- ⁶⁶ Kobierzec – jednostronna, barwna tkanina ozdobna zawierająca wzory ornamentacyjne, wykonana techniką tkacką służąca do przykrycia podłogi lub wieszana na ścianie.
- ⁶⁷ Gradus – stopień, schód.
- ⁶⁸ Mszał Rzymski (łac. Missale Romanum) – księga liturgiczna zawierająca teksty stałych i zmiennych części Mszy Świętej, ułożone w porządku kolejnych niedziel, oraz teksty na uroczystości, święta i wspomnienia świętych.
- ⁶⁹ Requiem, rekwiem – śpiew i muzyka do mszy św. za zmarłych.
- ⁷⁰ Kanon – tekst modlitwy eucharystycznej tradycji rzymskiej, główna część mszy św.
- ⁷¹ Salve Regina (z j. łac. Witaj Królowo) – antyfona ku czci Najświętszej Maryi Panny, śpiewana od dnia Najświętszej Trójcy (niedziela po Zesłaniu Ducha Świętego) do Adwentu.
- ⁷² Manual – podręczna książka, notatnik.

⁷³ Rytuał – niekiedy także agenda lub agenda liturgiczna, księga liturgiczna zawierająca teksty i przepisy udzielania sakramentów, błogosławieństw, grzebani zmarłych, modlitw oraz odprawiania nabożeństw nie będących mszą św. lub oficjum.

⁷⁴ Kompendium – zbiór rozważań teologicznych, kazań okolicznościowych, modlitw, niekiedy także dzieł teologów.

⁷⁵ Prohibit – książka niedostępna dla wszystkich czytelników ze względu na jej treść.

⁷⁶ August III Wettyn (1696-1763) – król Polski, elektor saski jako Fryderyk August II. Syn Augusta II i Krystyny Eberhardyny Bayreuckiej. Wybrany królem Polski w 1733 dzięki poparciu Rosji i Austrii jako kontrkandydat Stanisława Leszczyńskiego. Od 1733 także elektor saski. Na politykę króla od 1738 zdecydowany wpływ wywierał królewski faworyt Henryk Brühl. W Polsce bywał bardzo rzadko, interesy polskie podporządkowywał saskim, co miało wpływ na anarchizację sytuacji wewnętrznej w kraju. Zapisał się w historiografii jako władca gnuśny, dumny, niedostępny, zainteresowany jedynie sztuką i rozrywkami. Zob. W. Konopczyński, *August III*, [w:] PSB, t. 1, Kraków 1935, s. 183-185.

⁷⁷ Admissa (z j. łac. admitto) – dopuścić, pozwolić.

⁷⁸ Kajetan Ignacy Sołtyk (1715-1788) – duchowny rzymskokatolicki, koadiutor i biskup kijowski, biskup krakowski. Kanonik łowicki, gnieźnieński i krakowski. Święcenia kapłańskie 1738. Studiował na Uniwersytecie Sapienza w Rzymie, gdzie uzyskał doktorat obojga praw (1738). W 1749 mianowany biskupem tytularnym Emaus i koadiutorem biskupa kijowskiego, ordynariuszem mianowany w 1756. Odbudował katedrę w Żytomierzu, wybudował pałac biskupi, założył seminarium duchowne. W 1759 przeniesiony na biskupstwo krakowskie. Przeciwnik Stanisława Augusta Poniatowskiego oraz narzucenia Polsce przez Rosję tzw. traktatu gwarancyjnego, za co w latach 1767-1773 zesłany do Kaługi (wraz m.in. z J. A. Załuskim, biskupem kijowskim), co przyczyniło się do rozwoju jego choroby umysłowej. W 1782 rządy w diecezji krakowskiej przejęła kapituła katedralna. Zob. M. Czeppe, *Sołtyk Kajetan Ignacy*, [w:] PSB, t.40, Warszawa-Kraków 2000-2001, s. 386-404; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce ...*, kol. 410-411.

⁷⁹ Pud – dawna rosyjska jednostka miary masy, 1 pud = 40 funtów = 16,38 kg.

⁸⁰ Scholastyka – rozmiar czcionki drukarskiej.

⁸¹ Mytel, mitel – rozmiar czcionki drukarskiej.

⁸² Garmont, garmond – rozmiar czcionki drukarskiej, pochodzi od nazwiska francuskiego drukarza z XVI w. Claudea Garmonda.

⁸³ Właśc. petit – rozmiar czcionki drukarskiej.

⁸⁴ Kaszta – skrzynka z przegródkami, w których umieszczano czcionki tego samego stopnia, ułożone w sposób odpowiadający częstotliwości używania w składzie poszczególnych liter.

⁸⁵ Na podstawie dostępnych opracowań nie udało się ustalić jaki to element wyposażenia drukarni.

⁸⁶ Z j. ros.: czugun – żelazo lane.

⁸⁷ Daniel od św. Alberta, właśc. Tomasz Noczyński (?-?) – karmelita bosy, przeor klasztoru karmelitów bosych w Berdyczowie w latach 1811-1817, 1820-1826, 1827-1829, 1838-1848. Zob.: B. J. Wanat, *Zakon karmelitów bosych w Polsce. Klasztory karmelitów i karmelitanek bosych 1605-1975*, Kraków, 1979, s. 400.

BIBLIOGRAFIA

Źródła drukowane

Chłapowski K., *Starostowie niegrodowi w Koronie 1565-1795. Materiały źródłowe*, Warszawa 2017.

Opracowania

Czeppe M., *Sołtyk Kajetan Ignacy*, [w:] PSB, t.40, Warszawa-Kraków 2000-2001, s. 386-404.

Janas E., Kłaczewski W., *Urządnicy województw kijowskiego i czernihowskiego*, Kórnik 2002.

Konopczyński W., *August III*, [w:] PSB, t. 1, Kraków 1935, s. 183-185.

Kumor B., *Piwnicki Michał (1771-1845)*, [w:] PSB, t. 26, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1981, s. 605-606.

Litwin H., *Równi do równych. Kijowska reprezentacja sejmowa 1569-1648*, Warszawa 2009.

Marosz M., *Opis kościoła i klasztoru OO Karmelitów Bosych w Berdyczowie, dokonany w czasie wizyty generalnej Michała Pałuckiego, wizytatora generalnego diecezji kijowskiej, w 1786 r. Edycja źródłowa*, „Nasza Przyszłość”, t. 138, 2022, s. 327-363.

Nitecki P., *Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965-1999. Słownik biograficzny*, Warszawa 2000.

Register of Orders of Chivalry. Report of the International Commission for Orders of Chivalry, [b.m.] 2016.

Wanat B. J., *Zakon Karmelitów Bosych w Polsce. Klasztory karmelitów i karmelitanek bosych 1605-1975*, Kraków 1979.

Wierzbicki L. A., *Senatorowie koronni na sejmach Rzeczypospolitej*, Warszawa 2017.

Zielińska T., *Radziwiłłowie herbu Trąby – dzieje rodu*, [w:] *Radziwiłłowie herbu Trąby*, pr. zbiorowa, Warszawa 1996.

MAGDALENA MAROSZ – absolwentka historii ze specjalnością archiwalną na Uniwersytecie Jagiellońskim, starszy kustosz w Archiwum Narodowym w Krakowie. Od 2000 r. członek International Institute for Archival Science. W latach 2002-2008 przewodnicząca Centralnej Komisji Metodycznej przy Naczelnym Dyrektorzem Archiwów Państwowych. Autorka publikacji z zakresu teorii i metodyki archiwalnej oraz edycji źródłowych.

